

Таким чином, під професійними ціннісними педагога ми розуміємо систему професійної спрямованості та ставлення його до педагогічної діяльності та її різних сторін, що відображають змістовну сторону, основу і сутність професійної діяльності. Вони визначають її цілі і засоби, регулюють поведінку особистості у професійній діяльності. Професійні ціннісні орієнтації – це інтеріоризовані (прийняті) особистістю специфічні визначення об'єктів чи суб'єктів професійної сфери як значущих відносно професійних потреб. Вони виступають регулятором її діяльності (виконують нормативну функцію) за допомогою дії на систему професійних мотивів. У цьому сенсі особливого значення набувають професійні ціннісні орієнтації педагога, пов'язані з його ставленням до здобувачів освіти, до предметів, що викладаються, до педагогічної діяльності.

Література

1. Чернілевський Д.В. Дидактичні технології у вищій школі : Навч. посіб. для вузів. – К. : В. Ш., 2002. – 437 с.
2. Філософія : Навч.-метод. посібник / Л. В. Афанасьєва, В. В. Букреєв, Л.С. Воробйова, Л. Ф. Глинська, Т. С. Троїцька. – К. : Акцент, 2003. – 200 с.
3. Дубасенюк О.А. Ціннісне відношення до професіоналізму виховної діяльності // Нові технології освіти : зб. наук. статей / [видав. С.В. Кириленко]. – К. : ІСДО, 2005. – С. 145-154.

УДК 376.01/.09:34(477)(043.2)

БОНДАР Т. І.,
Мукачівський державний університет

ПРАВОВА МОДЕЛЬ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

На міжнародному рівні диференційовано три універсальні парадигми, що характеризують розвиток інклюзивної освіти на основі зміни ставлення до феномену «інвалідність»: медична, соціальна й правова. Згідно з медичною моделлю, особа з інвалідністю має право на медичну допомогу; соціальна модель вважає інвалідність соціальним конструктом, а суб'єкта права – отримувачем соціальної послуги; у правовій моделі право людини й соціальна справедливість посідають центральне місце в інклюзивній освіті, що забезпечує реалізацію права на освіту через забезпечення психолого-педагогічного супроводу. Вважаємо, що рух від сегрегованого середовища, що представлене медичною моделлю інвалідності, до соціальної моделі, і до правової моделі інвалідності є універсальним.

На відміну від медичної й соціальної парадигми, правова парадигма розвитку інклюзивної освіти зосереджена на рівних можливостях, самостійності та *незалежності* осіб з особливими потребами. Вона нерозривно позиціонує інклюзивну освіту як інструмент ґрунтовної трансформації систем освіти з чітким акцентом на забезпеченні соціальної справедливості.

На нашу думку, концептуалізація поняття «інклюзивна освіта» в Україні на сучасному етапі відбувається під впливом правової парадигми. Докладний аналіз вітчизняної законодавчої бази уможливило виокремлення двох етапів розвитку інклюзивної освіти в Україні. I етап – соціальний, протягом якого відбувається усвідомлення сутності інклюзивної освіти, створюють умови для забезпечення осіб з інвалідністю рівним доступом до освіти (1991 – 2008 рр.); II етап – правовий – розпочався у 2009 р. з інтенсивним розвитком законодавчої бази, що спрямована на реалізацію інклюзивних принципів.

В основу авторської періодизації розвитку інклюзивної освіти в Україні покладено визнання (ратифікацію) країною міжнародних конвенцій, зокрема Конвенції ООН «Про права дитини» у 1991 році та Конвенції ООН «Про права осіб з інвалідністю» у 2009 році. Ратифікувавши Конвенцію ООН «Про права дитини», Україна задекларувала зобов'язання з реалізації прав, передбачених цією конвенцією, кожної дитини, без будь-якої дискримінації, а також забезпечення неповноцінній дитині (текст редакції від 20.11.2014) ефективного доступу до послуг у галузі освіти, професійної підготовки. Ратифікація Україною Конвенції ООН «Про права осіб з інвалідністю» у 2009 р. актуалізувала проблему інвалідності як складника стратегій сталого розвитку країни, що засвідчує низка документів законодавчої бази інклюзивної освіти з 2009 року до сьогодні [1].

Провідною законодавчою тенденцією першого етапу розвитку інклюзивної освіти України є забезпечення та посилення соціального захисту людей з інвалідністю як складника діяльності держави щодо забезпечення прав і можливостей людей з інвалідністю нарівні з іншими громадянами через надання пенсії, державної допомоги, компенсаційних та інших виплат, пільг, соціальних послуг, проведення реабілітаційних заходів, призначення опіки (піклування) або забезпечення стороннього догляду. Наступна законодавча тенденція першого етапу – поступове розширення прав дітей з особливими освітніми потребами на освіту: забезпечення навчання в закладах загальної середньої освіти і спеціальних закладах середньої освіти за навчальними програмами, зокрема в домашніх умовах. Зафіксовано тенденції, характерні для нормативно-правових актів, що регламентували розвиток інклюзивної освіти в Україні першого етапу: пристосування інформаційної, транспортної й соціальної інфраструктур, вулично-дорожньої мережі до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, створення умов для підвищення якості освіти дітей з інвалідністю в спеціальних ЗЗСО.

Для другого етапу характерний інтенсивний розвиток інклюзивних ініціатив, оскільки ухвалення у 2009 р. двох потужних законів: Закону України «Про загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року» та Закону України «Про ратифікацію Конвенції про права інвалідів і Факультативного протоколу до неї» умотивували динамічну траєкторію розвитку інклюзивної освіти. Подальші законодавчі акти були спрямовані на виконання ухвалених законів:

створення сприятливого середовища; пристосування середовища закладу загальної середньої освіти до потреб осіб з особливими освітніми потребами; реструктуризація системи підготовки й перепідготовки педагогічних працівників; деінституалізація; створення нового покоління підручників для інклюзивної школи; збільшення кількості фахівців для надання психолого-педагогічного супроводу. За результатами дослідження укладено навчально-довідкове видання в трьох частинах, що систематизує досвід організації інклюзивної освіти в Україні через призму законодавчої бази у сфері інклюзивної освіти України, формує уявлення про хронологію законодавчих документів, їхні особливості в контексті становлення інклюзивної освіти [2].

Отже, констатовано, що для формування законодавчої бази в галузі інклюзивної освіти України характерна позитивна динаміка. Під впливом Конвенції ООН «Про права дитини» та Конвенції ООН «Про права осіб з інвалідністю» в українському суспільстві формується нова філософія державної політики стосовно дітей з особливими освітніми потребами, поступово змінюються погляди на проблему рівності можливостей, уживають заходів із запобігання дискримінації дітей та актуалізують правову парадигму розвитку інклюзивної освіти.

Література

1. Бондар Т. І. Тенденції розвитку інклюзивної освіти у США та Канаді.: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія МОН України, Хмельницький, 2019. 607 с.
2. Кузьмінський А. І., Бондар Т. І. Інклюзивна освіта в Україні: нормативно-правові акти. У 3 ч. Ч. 3. Черкаси : Видавець Вовчок О. Ю. 2017. 302 с.

УДК 373.2.015.311-053.4:398(043.2)

БРИЖАК Р. В., ВАРГА М. С.,
ВСП «Гуманітарно-педагогічний коледж МДУ»

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДИТЯЧОГО ФОЛЬКЛОРУ У ВИХОВАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дослідженню фольклорних жанрів та сутності дитячого фольклору у вихованні та розвитку підростаючого покоління присвячені праці таких науковців-фольклористів, фахівців у галузі народної педагогіки, як: В. Анікін, О. Бріциної, В. Василенко, Г. Виноградов, Г. Довженюк, Л. Дунаєвської, З. Лановик, М. Лановик, Н. Сивачук, П. Чемериського та ін.

Значення «фольклор» сформулював науковець В. Томс, який в 1846 р. випустив у часописі «Atenium» статтю, в котрій говорив, що фольклор: «неписана історія, яка фіксує залишки давніх віровчень, звичаїв, у сучасній цивілізації».

Фольклор (з англ. folk – народ, lore – наука) – народна мудрість, усна народна творчість [1, с.91]. Це – найбільше духовне багатство народу,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>